

ΙΣΤΟΡΙΚΑ

ΤΟ ΟΦΦΙΚΙΟΝ ΤΟΥ ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΟΣ.

Ο J. Nicole ἐδημοσίευσεν ἐν τῇ Byzantische Zeitschrift (τόμ. γ', τεύχ. α', σ. 17 — 20) τὸ ἔξης ἀνέκδοτον πρόσταγμα Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ περὶ τῆς ὁροθεσίας τοῦ χαρτοφύλακος ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς ὄφρικάλαις καὶ τῶν φιλοτιμιῶν αὐτοῦ, εὑρὼν αὐτὸν ἐν σ. 367 τοῦ 23 Κωδικοῦ τῆς βιβλιοθήκης τῆς Γενεύης.

Πρόσταγμα τοῦ ἀοιδίμου βασιλέως κυροῦ Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ.

Θεία καὶ ἱερὰ συνοδικὴ ὁροθεσία ἐνεχειρίσθη τῇ βασιλίκῃ μου περὶ τῶν πέντε ἔξωκατακοίλων¹⁾ ὄφρικίων τῆς ἀγιωτάτης μεγάλης τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίας, ὅπως διεμερίσθησαν πρὸς πέντε εὐχὴν λογοθεσία καὶ ἐπιπώθησαν παρὰ τῶν πρὸς ἡμῶν ὄρθοδόξων αὐτοκρατόρων, ἐφ' οἷς μέλλει ἔκαστον τῶν τοιούτων ὄφρικίων ἀσγολεῖσθαι τε καὶ ἐπιμελεῖσθαι. Καὶ τοῖς μὲν τέσσαρσιν, ἥγουν τῷ μεγάλῳ οἰκονόμῳ, τῷ μεγάλῳ σακελλαρίῳ, τῷ μεγάλῳ σκευοφύλακι καὶ τῷ σακελλάρῳ, ἀνετέθησαν τὰ διαφέροντα πολυειδῶς τῇ ἀγιωτάτη μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ κυβερνᾶσθαι καὶ διεξάγεσθαι, μεσ' ὧν ἐτάχθησαν διακονητῶν, τῷ δὲ χριτοφύλακι μονομερῶς ὠρίσθη κατευθύνειν τὰ πατριαρχικά, δικαίω τῆς ἀρχιερωσύνης ἀνήκοντα, ὡς ἀντιπροσωπεύοντι τὸν κατὰ καιροὺς ἀγιώτατον πατριάρχην καὶ σεμνολογουμένῳ πανευκλεῶς πατριαρχικὸν στόμα καὶ χεῖρ. Τοῦτο οὖν ἡ βασιλεία μου δίκαιον ἡγησαμένη, ἐπικυροῦσα τὰ ὄρθοθετήντα παρὰ τῶν πρὸς ἡμῶν βεβασιλευκότων ὄρθιδόξων αὐτοκρατόρων, διορίζεται διὰ τῆς παρούσης προστάξεως βεβαίαν καὶ ἀπαράθρωστον φυλάττεσθαι τὴν τοιαύτην συνοδικὴν τιμίαν ὁροθεσίαν κατὰ πᾶσαν τὴν τοιαύτην περίηψιν. Ως γάρ ἄλλον Ἀαρὼν μετὰ Μωσέως λογίζεσθαι τὸν χαρτοφύλακα ἡ βασιλεία μου διορίζεται. ὡς ἀξιόμαχον φροντιστὴν εἰς τοὺς κατὰ καιροὺς ἀγιωτάτους πατριάρχας, καὶ πάντα τὰ ἀνήκοντα τῇ ἀρχιερωσύῃ ἐπιμελεῖσθαι καὶ διευθύνειν, καθὼς τετύπωται καὶ ἡ παλαιὰ ἐκκλησιαστικὴ συνάθεια ἐπεκράτησεν, ἀτε δὴ στόμα καὶ χεῖλος καὶ χείρ ὑπάρχει πατριαρχικὸν. Ἐπεὶ δὲ καὶ περὶ τοῦ προκαθῆσθαι τῶν ἀρχιερέων ὁ χαρτοφύλακες ἐν ταῖς ψήφοις καὶ ταῖς κοιναῖς συνελεύσεσιν ἐκτὸς τοῦ πατριαρχικοῦ βήματος ἐν ταῖς πανδήμοις τελεταῖς καὶ ἑρτασίμοις καὶ ἐν παγτὶ τόπῳ ἀνηνέχθη, καὶ περὶ τούτου τῇ βασιλείᾳ μου οὐδὲ αὐτὸ τοῦτο ἔξω δικαίου νενομοθέτηται, κανὸν ἐν τοῖς κανόνσιν εὑρίσκηται μὴ προκαθῆσθαι διάκονον πρεσβυτέρου. Ἀλλὰ διὰ τό, ὡς εἴρηται, στόμα καὶ γλώσσα καὶ χεῖλος καὶ χείρ πατριαρχικὸν τοῦτον λογίζεσθαι, τούτου γάριν αὐτῷ καὶ μόνῳ πειλοτιμηται καὶ οὐκ ἄλλῳ τινὶ διακόνῳ, ὡς ἀντιπροσωπεύοντι ἐπὶ πᾶσι τοῖς πατριαρχικοῖς δικαίοις· ἡ γάρ τιμὴ τῆς εἰκόνος, ὡς γέγραπται,

ἐπὶ τὸ πρωτότυπον διαβαίνει, καὶ πᾶσαν ἣν ἂν τις εἰς αὐτὸν τὸν χαρτοφύλακα τιμὴν ἀπονέμηται, εἰς τὸν πνευματικὸν νυμφίον, τὸν περιφανῶς νυμφοστολούμενον πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως καὶ οἰκουμενικόν, ταύτην ἐνδείκνυται. Διά τοι τοῦτο ἡ βασιλεία μου νομοθετοῦσα καὶ ἐπιβραβεύουσα τὴν ἐγχειρισθεῖσαν αὐτῷ συνοδικὴν δροθεσίαν, τὴν παροῦσαν πρόσταξιν ἐξέθετο εἰς βεβαίωσιν τῶν ἐνταῦθα δηλουμένων, καταστρωθῆναι ὀφελουσαν ἐν τοῖς προσφόροις σεκρέτοις καὶ ἀποτεθῆναι ἐν τῷ ἵερῷ χαρτοφύλακείῳ τῆς ἀγιωτάτης μεγάλης τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας εἰς ἀσφάλειαν αἰωνίουσαν.

Εἶχε τῷ «μηνὶ Αὔγουστῳ ἐπινεμήσεως 6» δι' ἐρυθρῶν γραμμάτων τῆς βασιλικῆς θείας χειρὸς καὶ κανίκλωμα διὰ κιναβάρεως, κατάθεν δὲ ἀπηρωμένην βούλλαν βασιλικήν, καὶ ὅπισθεν τὸ «κατεστρῶθη ἐν τῷ σεκρέτῳ τοῦ μεγάλου λογαριαστοῦ κατὰ μῆνα Αὔγουστον ἐπινεμήσεως 6 ἔτους, Σχβ' διὰ τοῦ Στυπειώτου Δημητρίου. Κατεστρῶθη ἐν τῷ σεκρέτῳ τοῦ δικαιοδότου μηνὶ Αὔγουστῳ ἐπινεμήσεως 6 ἔτους, Σχβ'. Κατεστρῶθη ἐν τῷ σεκρέτῳ τοῦ φύλακος μηνὶ Αὔγουστῳ ἐπινεμήσεως 6 ἔτους, Σχβ'».

Μ. Γ.

ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑ

Δειλὸς ἀγχιτὸς ἔστελνε στοὺς δρόμους τὸ φεγγάρι, μεσ' ἀπ' τ' ἀστέρια τρεμουλὰ ὥπου τὸ τριγυριζόν. καὶ χλωμοκατρεφτίζωταν, στὰ κιόνια ὅσα φανάρι, πούφέγγει πέτρες νεκρικές, στὴν νύχτα ποῦ ἀσπριζοῦν.

Ἄπ' τὸν ἀγγέρα θεύνουνε, τὰ φώδια ἀγρυπνισμένα. στὸν ἐκκλησιῶντα βαρεγά βαρεγά, μεσάνυχτα κτυποῦνε, ὥρα κρυψῆ τῆς μοναξιῶν ποῦ δὲ ὀργιεμένα, ίσικο κατάμαυρο στὴν γῆς ὠσὰν στοιχεῖο σκορποῦνε.

Οἱ δρόμοι ἐκοιμότανε στὰ κιόνια βουτημένοι, ἔρημα μέσα στὴν νυκτιά, σὰν ἀσπρα περιστέρια, παραμονὴν προτοχρονιῶς, ἡμέρα φτυχισμένη, ήταν, ποῦ δὲοἱ ἀπὸ καρὰ λάμπουνε σὰν ξεφέρια.

Ἐνα παιδάκι μοναχά, μέσος στὸ σκοτάδι γύρνα, κουρέδια ἐκρεμότανε τὰ δύο χ' ἀπ' τὸ κορμί του, πῖταν γλυκό, σὰν τροπαλή, τοῦ φεγγαριοῦ ὀχτῖνα, προσπάθαγε νὰ ζεσταθῇ μὲ τὴν μικρὴν πνοή του.

Τρέχει παντοῦ, παντοῦ, θωρᾶ, τὰ σπάτια φωτισμένα τραπέζια μὲ γλυκάθματα, μ' ἀμέτρητα παιχνίδια βλέπει παιδιά καλότυχα, νὰ παιζουν φτυχισμένα, νὰ λάμπουνε ἀπὸ μορφῶντα ἀπὸ χρυσᾶ στολίδων.

1) Χειρογρ. ἔξωκατακοίλων.

Κτυπᾷς πόρτες σιγαλά, κτυπᾷς στά παραθύρα,
μὰ δὲν τ' ἀκούνε τ' ἄμοιρο, λέξι δὲν τοῦ μιλοῦνε,
γιατί μεσ' τὸν πολλὴν χαρά, μεσ' τὰ γλυκὰ παν' γήραι,
δὲν τὸν θυμοῦνται τὸ φτωχό, δῆλοι τόνε ξεκνοῦνε.

Καὶ πάντα τρέχει τὸ ἔρημο, στὸ ξαπλωμένο χώρι·
τὰ πόδια του φαγώθηκαν, τοῦ κόρονται τὰ γόνα·
μόλις ἔβγη ἀπ' τὸ στόμα του, ἡ ἀνάσα του παγόνει,
καὶ σέρνεται κατὰ τὴν γῆς ὁσάν θροσυᾶς σταγόνα.

Μὲ λύπ' ὑπέρερα κάθησε, σ' ἐνοῦς σπιτιοῦ τὸ πλάτι,
θωρᾶ τ' ἀστέρι αἴγιλλά, κρυψά ποῦ τρεμοδέσσει,
καὶ σὰν φωτιὰ νὰ δάκρυο, στὰ μάτια του κυλάει
ποῦ πέφτει μέσα στὴν χιονὺ παγόνεται καὶ σύνει

• Χριστέ μου, λέει, μόνο γω, ἀξ μόνο γώ δὲ θάχω,
» καμμιὰ γλυκιὰ παρηγοριά,
» νὰ μου ζεσταίνει τὴν καρδιά,
» Πάντα θάμαι μονάχο;

• Παιζουν τὰ ἄλλα τὰ παιδιά, καὶ χαρωπά γελοῦνε,
» ἔγώ μον τὸ ἔρημο γυρνῶ
» μέσα σὲ δρόμο σκοτεινὸ
» ποῦ κιόνια τὸν σκεποῦνε

• Ροῦχα καλὰ ὅλα φοροῦν, μονάχα γώ δὲν ἔχω,
» Οὔτε παιχνίδι ἔνα μικρό·
» καὶ σὰν παράπονο πικρό.
» μεσ' τὸ σκοτάδι τρέχω.

• Θέ γου γιατί δὲ μ' ἔβαλες καὶ μένα σὰν ἀστέρι
» νὰ λάμπω μεσ' τὸν οὐρανὸ
» μαζὺ μὲ τὸν αὐγερινὸ
» νῦμαι γλυκιὰ τοῦ ταῖρι;

• Γιατί ἡ μάνα μοῦχει πῆ προτοῦ νὰ ἀπεθάνῃ
» πῶς τὰ παιδάκια τὰ καλά,
» ἀστέρι τὰ κάνεις ντροπαλά,
» τ' αὐγερινοῦ στεφάνι.

• "Ἄχ! πάρε μέ μ' αὐτὸν μαζύ, ἀπάνω στὰ οὐράνια.
» Αστέρι κάνει μὲ δειλό,
» τὸν νύκτα νὰ φεγγοβολῶ,
» γὰν μ' ἔχεις στὴν ἀρφάνια.

Καὶ τὸ ἀστέρι ἐτρέμε σὰν νὰ χαμογελοῦσε,
ἐκεῖνο τότε ἀνοίξε τὸν κρύα ἀγκαλιά του,
σὰν ζέστη τοῦ ἐφάνκη, πῶς τὸ ἐπεριχοῦσε
« Κι' ἔρχου ἀστέρια » φώναζε, καὶ σύνσθικτος ἡ λα-

[λά του.]

Τὴν ἄλλη μέρα τὸ πρωΐ στὰ χιόνια παγωμένο
βροῦκαν κορμὶ μικροῦ πατιδιοῦ, σ' ἐνοῦς σπιτιοῦ τὸ
μὰ στὸν Αὐγερινὸ κοντά, γιὰ πάντα φτυχισμένο
μικρὸ ἀστέρι φαίνεται, ὅπου φωτοδηλάει.

ΓΙΑΝΝΟΣ ΕΡΜΑΝΗΣ.

ΛΙΝΑ.*

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Ἐκεῖνο ὥπερ παρέρχεται.

I X.

— "Ιδωμεν! μὴ θέλης παρακλήσεις" ἀναμφιβολώς
θὲ σὲ θαυμάσωμεν.

Τότε ὁ Ιωάννας παρετήρει σιγηλώς, διεῖδε πα-
ραδίζως λάμπον τὸ βλέμμα τοῦ Ιωάννου.

— 'Αγαπητέ, δὲν οἶμνω τοὺς στίχους μου πρὸς
χάριν τῶν φίλων μου, ἀπεκρίνατο οὗτος ξηρῶς.

'Αποτυχών ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ ὁ Αλβερίκ
δὲν ἀπεθαρρύθη, ἀλλ' ἐπειράθη καὶ πᾶλιν μετὰ πή-
ροδον δέκα λεπτῶν, προκειμένου περὶ τίνος ἐκ τῶν
παρόντων, ἐκκαλεσκετοῦς μείρακος, ὃν οἱ γονεῖς
κύτου προώριζον διὰ τὸ στρατιωτικὸν στάδιον.

— 'Ωραίον στάδιον, νεανία μου, ἀνέκραζεν ὁ υἱὸς
τῶν «βουλειέρτων». σᾶς συγχαίρω δι' αὐτό. ἀλη-
θῶς ὅταν ἦναί τις νέος καὶ εὑρωστος, τὸ καλλίτε-
ρον, ὅπερ ἔχει νὰ πράξῃ εἰναι ν' ἀφοσιωθῇ εἰς τὴν ὑ-
περέσπισιν τῆς πατρίδος. ὅσον τὸ κατ' ἐμέ, δὲν
ἐνιοῦ πῶς δύναται κανείς..

Τότε ὁ Ιωάννης ὑπέλαθεν ἀρκούντως τραχέως:

— Ναι, γνωρίζω τὴν φράσιν· δὲν ἐνοεῖς πῶς δύ-
ναται τις νὰ γείνη. . . καθηγητής, παραδείγματος
χάριν, ἐνῷ ἡδύνατο νὰ γείνῃ στρατιώτης ἢ ναυτικός.

'Η Λίνα κατηρυθίασεν, ἡ Ιωάννα ἀνεσκίρησεν,
ἀλλ' ὁ Αλβερίκ κατέπνιξε τὴν ὄργην του καὶ οἱ
τρεῖς ἀνεμιγμένοι τοῦ τρομερῆς φράσεως!

Πῶς λοιπὸν ἔγνωριζεν αὐτὴν ὁ Ιωάννης;

'Η ταρχὴ τῆς δεσποινίδος δὲ Μαλφάρο ἐγένετο
τοσούτῳ καταφανής, ὥστε ὁ Αλβερίκ ἀνησύχησε
περὶ αὐτῆς. 'Αλλ' ὁ Ιωάννης προσποιούμενος ὅτι δὲν
παρετήρησεν αὐτὴν, ἐξηκολούθησεν:

— "Αλλως τε, καὶ σύ, ἀγαπητέ, δὲν ὑπῆρχες
στρατιώτης;

'Ο υποκόρης, οἵτις εἶχεν ὑπηρετήσει ως ἐθελο-
τῆς τῷ 1873, ἐψέλλισεν ἐρυθρῶν:

— "Ω, νατ, ὑπῆρχα, ὅπως ὅλοι οἱ νέοι.

Καὶ ἐπέμεινε ποθῶν νὰ νύξῃ τὸν Ιωάννην.

*) Τὸ έργο. 10, σελ. 197—200.